

918

Na osnovu člana 17. stav 2 i člana 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 144. sjednici održanoj dana 24. februara 2011. godine, donijelo je

PRAVILNIK
O OZNAČAVANJU HRANJIVIH VRIJEDNOSTI HRANE
DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Pravilnikom o označavanju hranjivih vrijednosti hrane (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuje se način označavanja hranjivih vrijednosti hrane namijenjene:

- a) isporuci krajnjem potrošaču,
- b) snabdijevanju ugostiteljskih objekata, kantina, bolnica, vrtića, škola, ustanova socijalne zaštite i drugih sličnih subjekata u poslovanju s hranom koji snabdijevaju krajnjeg potrošača.

Član 2.

(Izuzeci od primjene)

Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na:

- a) prirodne mineralne vode ili druge vode namijenjene ljudskoj konzumaciji,
- b) dijetalne namirnice/dodatke ishrani, za koju su posebnosti u označavanju hranjive vrijednosti uređene posebnim propisom.

Član 3.

(Označavanje hranjivih vrijednosti)

- (1) Označavanje hranjivih vrijednosti hrane obavezno je samo za hranu kod koje se prilikom označavanja, prezentiranja ili reklamiranja, isključujući generičko reklamiranje, pojavljuje tvrdnja o hranjivoj vrijednosti.
- (2) Dozvoljeno je navoditi samo tvrdnje o hranjivoj vrijednosti koje se odnose na energetske vrijednosti i hranjive tvari iz člana 4. tačke a) 2) ovog pravilnika, te tvari koje pripadaju u jednu od grupa tih hranjivih tvari.
- (3) Kada je navedena tvrdnja o hranjivoj vrijednosti za tvari koje pripadaju u jednu od grupa hranjivih tvari koje su navedene u članu 5. st. (1) i (3) ovog pravilnika, obavezno je njihovo označavanje.
- (4) Označavanje hranjive tvari i njene količine ne smatra se tvrdnjom o hranjivoj vrijednosti ako je ono propisano posebnim propisima.

Član 4.

(Definicije)

Pojmovi korišteni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- a) označavanje hranjive vrijednosti hrane je označavanje podataka koji se odnose se na:
 - 1) energetske vrijednosti hrane,
 - 2) sljedeće hranjive tvari:
 - bjelančevine,
 - ugljikohidrati,
 - masti,
 - vlakna,
 - natrij,
 - vitamini i minerali navedeni u Aneksu I, koji je sastavni dio ovog pravilnika, i

prisutni u značajnoj količini kako je definirano u istom aneksu.

- b) tvrdnja o hranjivoj vrijednosti je svaka tvrdnja koja pri prezentiranju ili reklamiranju hrane tvrdi, navodi na zaključak ili upućuje da hrana ima određena hranjiva svojstva uslovljena:
- 1) energetska vrijednošću koja može biti prirodna, smanjena, povećana ili je nema i/ili
 - 2) hranjivim tvarima koje mogu biti prirodno prisutne, dodane, oduzete ili nisu prisutne;
- c) bjelančevine su količina bjelančevina izračunatu prema formuli: bjelančevine = ukupni dušik po Kjeldahlovoj metodi x 6,25;
- d) ugljikohidrati su svi ugljikohidrati koji se prerađuju metabolizmom čovjeka, uključujući i poliole;
- e) šećeri su svi monosaharidi i disaharidi zastupljeni u hrani, osim poliola;
- f) masti podrazumijevaju ukupne lipide uključujući i fosfolipide;
- g) zasićene masne kiseline su masne kiseline bez dvostruke veze;
- h) jednostruko nezasićene masne kiseline su masne kiseline sa cis dvostrukom vezom;
- i) višestruko nezasićene masne kiseline su masne kiseline sa cis, cis-metilen prekinutim dvostrukim vezama;
- j) vlakna čine tvari navedene u Aneksu II. koji je sastavni dio ovog pravilnika;
- k) prosječna vrijednost je vrijednost koja najbolje predstavlja količinu hranjive tvari sadržanu u određenoj hrani, uz dopuštena odstupanja s obzirom na sezonsku promjenjivost, način konzumacije i ostale faktore koji mogu prouzrokovati variranje stvarne vrijednosti.

DRUGI DIO - POSEBNE ODREDBE

Član 5.

(Označavanje hranjive vrijednosti)

- (1) Prilikom označavanja hranjive vrijednosti hrane navode se podaci iz grupe 1 ili 2, prema sljedećem redoslijedu:
- a) Grupa 1:
 - 1) energetska vrijednost hrane
 - 2) količina bjelančevina, ugljikohidrata i masti; ili
 - b) Grupa 2:
 - 1) energetska vrijednost hrane
 - 2) količina bjelančevina, ugljikohidrata, šećera, masti, zasićenih masnih kiselina, vlakana i natrija.
- (2) Kada prehrambena tvrdnja upućuje da hrana sadrži šećere, zasićene masne kiseline, vlakna ili natrij, navode se podaci iz grupe 2, stav (1) ovog člana.
- (3) Kod navođenja hranjivih vrijednosti hrane, može se navesti i podatak o količini jedne ili više od sljedećih tvari:
- a) škroba,
 - b) poliola,
 - c) jednostruko nezasićenih masnih kiselina,
 - d) višestruko nezasićenih masnih kiselina,
 - e) holesterola,
 - f) bilo kojeg minerala ili vitamina ako se nalaze u značajnijoj količini kako je definirano u Aneksu I. ovog pravilnika.
- (4) Kada je navedena količina višestruko nezasićenih masnih kiselina i/ili jednostruko nezasićenih masnih kiselina i/ili holesterola, mora se navesti i količina zasićenih masnih kiselina, što se ne smatra prehrambenom tvrdnjom.

Član 6.

(Energetska vrijednost)

Energetska vrijednost koja se navodi izračunava se korištenjem sljedećih faktora preračunavanja:

a)	ugljikohidrati (osim poliola)	4 kcal/g – 17 kJ/g,
b)	polioli	2,4 kcal/g – 10 kJ/g,
c)	bjelančevine	4 kcal/g – 17 kJ/g,
d)	masti	9 kcal/g – 37 kJ/g,
e)	alkohol (etanol)	7 kcal/g – 29 kJ/g,
f)	organske kiseline	3 kcal/g – 13 kJ/g,
g)	salatrim (strukturirani triglicerid niže energetske vrijednosti)	6 kcal/g – 25 kJ/g,
h)	vlakna	2 kcal/g – 8 kJ/g,
i)	eritritol	0 kcal/g – 0 kJ/g.

Član 7.

(Mjerne jedinice energetske i hranjivih vrijednosti)

- (1) Energetska vrijednost i količina hranjivih tvari ili njihovih sastojaka u hrani izražavaju se brojceno u sljedećim jedinicama:

a)	energetska vrijednost	kJ i kcal,
b)	bjelančevine	(g),
c)	ugljikohidrati	(g),
d)	masti	(g),
e)	natrij	(g),
f)	vlakna	(g),
g)	holesterol	(mg),
h)	vitamini i minerali	jedinice navedene u Aneksu I. ovog pravilnika.

- (2) Podaci iz stava (1) ovog člana:

- a) moraju se izraziti za količinu od 100 g ili 100 ml,
 - b) mogu se izražavati i po obroku, ako je hrana označena podatkom o količini koju čini jedan obrok ili podatkom o broju obroka sadržanih u pakovanju.
- (3) Brojčane vrijednosti su prosječne vrijednosti koje se zasnivaju na:
- a) analizi hrane koju provodi proizvođač,
 - b) izračunu prema poznatim ili stvarnim prosječnim vrijednostima upotrijebljenih sastojaka,
 - c) izračunu prema općenito utvrđenim i prihvaćenim podacima.

- (4) Podaci koji se navode odnose se na proizvod koji se stavlja na tržište. Tamo gdje je to primjenjivo, podaci se mogu odnositi na hranu pripremljenu za konzumaciju, pod uslovom da su data jasna uputstva za upotrebu.
- (5) Podaci o vitaminima i mineralima moraju dodatno biti izraženi u postotku dnevno preporučene količine (RDA) date u Aneksu I. ovog pravilnika za količine iz stava (2) ovog člana.
- (6) Postotak dnevno preporučene količine (RDA) za vitamine i minerale može se prikazati u grafičkom obliku.

Član 8.

(Način navođenja)

- (1) Podaci o šećerima i/ili polioliima i/ili škrobu označavaju se odmah nakon označavanja količine ugljikohidrata i to na sljedeći način:

ugljikohidrati	(g)
od toga:	
1) šećeri	(g)
2) polioli	(g)
3) škrob	(g).

- (2) Podaci o količini i/ili vrsti masnih kiselina i/ili holesterola navode se odmah nakon navođenja ukupne količine masti na sljedeći način:

masti	(g)
od toga:	
1) zasićene masne kiseline	(g)
2) jednostruko nezasićene masne kiseline	(g)
3) višestruko nezasićene masne kiseline	(g)
4) holesterol	(mg)

Član 9.

(Pisanje hranjivih vrijednosti)

- (1) Podaci o hranjivim vrijednostima hrane, propisani ovim pravilnikom, moraju biti vidljivi, čitki i neizbrisivi, napisani na uočljivom mjestu na deklaraciji na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini, a navode se:
- u tabelarnom obliku, brojevima poravnatim u stupce; ili
 - nanizani u liniji (linearno), ako nema dovoljno raspoloživog prostora za tabelarni oblik.
- (2) Stav (1) ovog člana ne sprečava da pojedini iz deklaracije budu navedene na više jezika.

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 10.

(Primjena propisa)

Hrana na čijoj su deklaraciji navedeni podaci koji se odnose na označavanje hranjivih vrijednosti suprotno odredbama ovog pravilnika može se stavljati na tržište do iskorištenja zaliha ambalaže, a najkasnije godinu dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 11.

(Službene kontrole i inspeksijski nadzor)

Službene kontrole i inspeksijski nadzor provodit će se na način kako je to propisano važećim zakonskim propisima u Bosni i Hercegovini.

Član 12.

(Prestanak važenja odredbi)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje važiti Pravilnik o označavanju hranjivih vrijednosti upakovane hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 85/08).

Član 13.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 254/11
24. februara 2011. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Nikola Špirić, s. r.

Pantotenska kiselina mg	6	Jod µg	150
Kalij mg	2000		

Značajnom količinom smatra se količina koja iznosi 15 % od preporučene dnevne količine navedene u ovom aneksu, a sadržana je u 100 g ili 100 ml ili u jednom pakovanju, a koja sadrži jedan ili više obroka od kojih je samo jedan preporučen za dnevnu konzumaciju.

ANEKS II.

Definicija tvari koje čine vlakna

Vlakna čine polimeri ugljikohidrata s tri ili više monomernih jedinica koja nisu probavljiva niti se apsorbiraju u tankom crijevu, a pripadaju jednoj od sljedećih kategorija:

- jestivi polimeri ugljikohidrata prirodno prisutni u hrani,
- jestivi polimeri ugljikohidrata dobiveni fizikalnim, enzimskim ili hemijskim postupkom iz sirovine i koji imaju naučno dokazan pozitivan fiziološki učinak na organizam,
- jestivi sintetski polimeri ugljikohidrata koji imaju naučno dokazan pozitivan fiziološki učinak na organizam.

ANEKS I.

Vitamini i minerali koji se mogu navoditi i njihove preporučene dnevne količine (RDA)

Vitamin A µg	800	Hlor mg	800
Vitamin D µg	5	Kalcij mg	800
Vitamin E mg	12	Fosfor mg	700
Vitamin K µg	75	Magnezij mg	375
Vitamin C mg	80	Željezo mg	14
Tiamin mg	1,1	Cink mg	10
Riboflavin mg	1,4	Bakar mg	1
Niacin mg	16	Mangan mg	2
Vitamin B6 mg	1,4	Florid mg	3,5
Folna kiselina µg	200	Selen µg	55
Vitamin B12 µg	2,5	Hrom µg	40
Biotin µg	50	Molibden µg	50